

עבודה

דע אר
אלקן אכד
ועבדהו

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
וזו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

גליון כד - פרשת תזריע טהרה - שנת תשפ"ג

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא - פרק לח
שיעור עה (פרשת נשא תש"ס)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

יגעת ומצאת תאמיך:

עבודת ה' מצריך -
יגיעה, התמסרות,
וארך רוח

עמוד ה'

לשמור מצותיו ולדבקה בו: הדבקות בה' יתברך שזוכים ע"י קיום תורה ומצוות

א. מצוות צריכות כוונה: המעלה המיוחדת שבכוונת המצוות

כשם שרצון האדם בא מעצמותו ממוש ומגלה את מהותו, כן רצון ה' המלוּבש בתומ"צ מתאחד עמו כביכול - 'הוא ורצונו אחד' | לגבי יתברך אין שום חילוק והבדל בין חושך לאור - גשמיות ורוחניות, כי הם שני אופנים בגילוי עצם אחדות הבורא | כל זה אינו אלא לפי ערך האלוקות המחיה את הבריאה, אך בערך התומ"צ עצמם - יש יותר 'גילוי' אלוקות בחלק הרוחני שבהם | מעלת 'פעולת' המצוות - הורדת השכינה גם בתחתונים, ולעומתה מעלת ה'כוונה' - שמאיר האלוקות המלוּבשת בה

ב. דרך מצוותיך בחרתי: הדבקות בה' רק דרך המצוות

כלל גדול: כל הגדרה היא 'לפי ערך' | העדיפות שבתרי"ג מצוות לעומת כל הנבראים המתקיימים אף הם ברצון העליון ב"ה, כי בהם החיות היא בדרך 'יחוד' | אך בדברים הגשמיים והרעים - הוא בדרך פלא ואין הקב"ה מתייחס בהם | כיון שהאלוקות שבדברים הגשמיים איננה מושגת, ע"כ לא שייך להיבדק על ידם בבורא ית"ש

ג. דרשו ה' בהמצאו: דרישת השכינה היא לפי המקום והזמן

'לשכנו תדרשו' - החיוב לבקש את השי"ת במקום, בזמן ובאופן שהוא שורה שם | עלינו לעבוד את השי"ת לפי הזמן והעת שנמצא בו | כמו כן בכל דור ישנה עבודה ומצוה השייכת במיוחד לבני אותו הדור

א.

מצוות צריכות כוונה: המעלה המיוחדת שבכוונת המצוות

כאשר האדם מישראל מקיים את התורה ומצוות, בזה יש לו קשר קרוב ודבקות אמיתית במהותו ועצמותו יתברך המתאחדת בתרי"ג המצוות.

לגבי מהותו ועצמותו יתברך אין שום חילוק והבדל בין חושך לאור - גשמיות ורוחניות

הנה מאחר שתורה ומצוות שהם גילוי רצונו יתברך, הם מקושרים ודבוקים בעצם אלוקות, א"כ שוים הם במהותם והינם דומים ביותר לעצמות אלוקות. וממילא, כדרך שבעצמות אלוקות נאמר הכלל ש'גם חושך לא יחשיך מנך' (תהלים קלט, יב), כלומר שלגבי מהותו ועצמותו יתברך אין שום הבדל וחילוק בין רוחניות - שהאלוקות מאיר בה בהתגלות רב, לבין גשמיות - המסתירה ומכסה על אור האין סוף המלוּבש בה, כי בכלם שורה בהם האלוקות בשוה, וכאשר נגיע לדרגה נעלית זו של עצמות אלוקות ממש, נראה שהקב"ה נמצא גם בתוך החושך הכי גדול כמו שהוא נמצא במקום המאיר ביותר, ומלא כל הארץ כבודו ממש, וכלפי עצמותו אין נוגע כלל ההבדל בין חושך לאור, כי שניהם אינם אלא דרגות שונות של גילוי אותו דבר ממש - שהוא עצמות הבורא.

משל לשני לשונות הנאמרים בהסברת סברא או רעיון, שמצד תוכנם הם אחד

ונאמר ע"ד משל, כגון שני בני אדם המסבירים את אותו דבר שכל

הנה כבר התחלנו במאמר הקודם (גליון קכא) לבאר את דברי התניא כאן בפרק לח במעלת הכוונה במעשה המצוות והמחשבה שבהן על חלק קיומם בפועל גשמי ובכח האברים החיצונים, ועתה נרחיב קצת את הענין בתוספת ביאור בעז"ה.

כל התרי"ג מצוות הם רצון ה' - ו'הוא ורצונו אחד'

כי הנה באמת כל התרי"ג מצוות, בין אלו התלויות בכוונה ובמחשבה, וכן אלו המתקיימות בפעולת הגוף הגשמי ע"י האברים החיצונים, כולם תלויות הן ברצון העליון ב"ה, שרצה בקיום מצוות אלו, וכמו שכבר האריך בזה התניא כמה פעמים לעיל, וממילא ע"י שהאדם יקיים אותם - בכל אופן שהוא, הרי הוא זוכה לדבקות עליון, ומתדבק בבורא יתברך שצויה עליהם, כיון 'שהוא ורצונו אחד' כנ"ל.

הרצון והתענוג של האדם באים מעצמותיו ממש, וכמו כן הם מגלים את מהותו

וביאור ענין 'הוא ורצונו אחד' יובן ע"פ משל חיצוני, ממה שרואים ברצון הגשמי של האדם, שהפעולה והחפץ שהוא רוצה בו ביותר ומתענג בו הרבה, הוא דבר המשתייך ביותר לעצמותו ממש, כי רצונו של אדם הוא הקרוב ביותר לעצם נפשו, וכדברי רש"י הנודעים בפסוק (בראשית כג, ח) 'אם יש את נפשכם' - שפירש על זה 'רצונכם', כי אכן ה'רצון' הוא הוא נפש האדם עצמו. וכמו כן יכולים לראות ולהכיר מתוך רצון האדם

האדם המקיים את חלק הרוחני של המצוות, ירגיש גילוי האור וקרבת אלקות בעת עסקו בהם, יותר ממה שירגיש וישג במעשה המצוות הגשמיים בלי מחשבה וכוונה, כיון שבחלק הרוחני של המצוות מאיר רצון ה' ביותר גילוי והתפשטות, ואינו מצומצם בו כל כך בחלק העשייה הגשמית של המצווה. וזהו גודל מעלת כוונת המצוות ורבו מהעסק הגשמי בקיום המצוות בפועל

וסברא במילים אחרות, או בשני לשונות אחרים, שהנה לעומד מבחוץ שאינו עומד על תוכן הדברים הנאמרים, נראה הדבר כאילו שניהם אומרים סברות שונות שאין להם שייכות זה לזה כלל, שהרי כלפי חוץ אכן נראה כן, כיון שהם מלוכשים בלשונות ובמילים אחרים. אולם מי שמבין את תוכן הסברא הנאמרת, אצלו אין הבדל כלל בין שתי הלשונות שנאמרו להסביר את דבר החכמה, ואע"פ שנתבטאו בשתי אופנים נפרדים, מכל מקום הרי מצד הפנימיות שוים הם, ואין שום חילוק ביניהם. נמצא שכשאנו דנים לגבי עצמיות התוכן שנאמר, אינו נוגע כלל היאך נאמרו הדברים ובאיזה לשון נתלכשו, כיון שבמקורם ובמהותם שוים הם.

ה'חושף' וה'אור' הם שני אופנים ודרגות של גילוי עצם אחדות הבורא

והכי נמי בדידך לגבי עצם אלוקות המחיה ומהווה את כל הבריאה, הנה כלפי עצמיותו יתברך אין שום הבדל וחילוק בין החושף לאור, כי שניהם אינם אלא דרכים שונות לבטא אלקות, וממילא הוא נמצא במקום החושף כמו באור. אכן בחיצוניות יש חילוק והבדל גדול ביניהם (ויתבאר להלן בע"ה), אולם כל זה אינו לגבי אופן הגילוי שהוא יתברך מתגלה בהם, אבל מצד פנימיותם אין חילוק בעצם אלוקות המהווה את שניהם. ומה שאין הדבר ניכר ומתגלה בחיצוניות כמו שהוא בפנימיות, הוא רק מצד המקבל שאינו מבין שפה חיצונית, ולכן אין הוא עומד על תוכן ועומק הדברים. והרי זה דומה לאחד שאומר ומסביר איזה דבר בשפה אחד שמובל להשומע, ואח"כ הוא חוזר על אותו ענין בשפה אחרת שאין השומע מבין אותה, ונמצא שהחסרון הוא רק מצד השומע.

גם לגבי רצון העליון שבתומ"צ אין חילוק בין גשמיות לרוחניות

והנה כדרך שהוא בענין עצמות אלוקות המחיה את כל הבריאה, שאצלו אין נפק"מ בין החושף והאור, ובין העליונים ותחתונים, כי לפניו 'כחשכה כאורה', הכי נמי הוא לגבי תורה ומצוות התלויים ברצונו יתברך - המיוחד בעצמותו יתברך כנ"ל, שגם בהם נאמרה הכלל האמור שאין שום הבדל בין חושף לאור, ובין גשמיות ורוחניות. והיינו שהרצון העליון המלוכב בתוך הדברים הגשמיים שבמעשה המצוות הוא באותו מדרגה ממש כמו אור האלוקות המלוכב בחלק הרוחני

שבהם, כי בשניהם שורה האין סוף באופן שווה ממש. וממילא יכולים להתדבק באלוקות בקיום מצוות גשמיות באברים החיצוניים כמו ע"י עיון המחשבה והכוונה בדרך רוחנית המופשטת מגשמיות, כיון שבשניהם מקיימים את 'רצון הש"ת' שציונו עליהם, ומצד הרצון העליון שוים העליונים והתחתונים.

כל זה אינו אלא כלפי האלוקות המחיה ומקיים את הבריאה

ועתה נחזור לביאור דברי התניא בענין מעלת חלק הכוונה והמחשבה של המצוות - לעומת פעולתם וקיומם באופן גשמי. דהנה הגם שאמרנו שלגבי דרגה נעלית זו של רצון העליון ב"ה המלוכב בתורה ומצוות, אין הבדל וחילוק בין גשמיות לרוחניות, וממילא יכולים

להידבק בבורא ית"ש בקיום מצוות גשמיות כמו ע"י דברים רוחניים, אמנם כל זה אינו אלא כשאנו באים לדון באופן כללי בענין רצון העליון המלוכב בתורה ומצוות - לעומת האלוקות השורה בכל הבריאה, שאותו החיות אינו מופיע בדרך גילוי רצון העליון (וכמו שיתבאר להלן), הנה על זה אכן נאמר שלענין החיות האלוקות המחיה את כל העולמות שבהם אינו מלוכב רצון העליון בהתגלות, כלפי זה שוים הם כל התרי"ג מצוות, ואין חילוק והבדל בין גשמיות ורוחניות, כיון ששניהם הם גילוי רצון העליון ממש.

ב'ערך' התורה והמצוות עצמם - יש יותר 'גילוי' אלוקות בחלק הרוחני שבהם

אמנם כשנבוא להעריך את ערך המצוות עצמם, ואת עצם הגילוי אלוקות המאיר בתורה ומצוות, הנה בוודאי יש הבדל גדול בין התגלות האור אין סוף בחלק הרוחני של המצוות, לעומת הגילוי אלוקות בפעולות הגשמיות שבהם, וכדברי התניא כאן 'כי אין ערך ודמיון כלל בין הארת והמשכת אור א"ס ב"ה שהוא פנימית רצונו יתברך בלי הסתר פנים ולבוש כלל, המאירה ומלוכב במצוות מעשיות ממש, לגבי ההארה והמשכת אור א"ס ב"ה המאירה ומלוכבת בכוונת המצוות מעשיות וכו', והארת רצון העליון הוה המאירה ומלוכבת בכוונה זו, היא גדולה לאין קץ למעלה מעלה מהארת רצון העליון המאירה ומלוכבת בקיום המצוות עצמן כגודל מעלת אור הנשמה על הגוף'. והיינו שהאלוקות והארת אור אין סוף

ב"ה של כוונת המצוות - הוא מאיר בהתגלות רב וכלי הסתר ולבוש, הרבה יותר ויותר מהתגלות בקיום מצוות גשמיות במעשה. והיינו כאמור לעיל שחלק הרוחני של המצוות הוא שפה ולשון המובן לנבראים יותר.

מעלת 'פעולת' המצוות - הורדת השכינה גם בתחתונים, ולעומתה מעלת ה'כוונה' - לגלות את האלוקות המתלבשת בה

וממילא גם האדם המקיים את חלק הרוחני של המצוות, ירגיש גילוי האור וקרבת אלקות בעת עסקו בהם, יותר ממה שירגיש וישג בשעת פעולת מעשה המצוות הגשמיים בלי מחשבה וכוונה, כיון שבחלק הרוחני של המצוות מאיר רצון ה' ביותר גילוי והתפשטות, ואינו מצומצם בו כל כך בחלק העשייה הגשמית של המצווה. וזהו גודל מעלת כוונת המצוות ורבו יתרה שבהם יותר מהעסק הגשמי בקיום המצוות בפועל, כי הגם שאכן מצד אחד ישנו מעלה חשיבות במעשה המצוות עצמם, שעל ידם מורידים את השכינה בתחתונים, ומעלים גם אברים החיצוניים וחלקים הנמוכים שבבריאה, שכולם יוכלו באור אין סוף ב"ה, וכמו שהאר"ך בזה התניא לעיל, אולם מאידך ניסא מעלת חלק הרוחניות של המצוות הוא, שמעלה ומרומם את האדם המקיימו להיות דבוק בבורא יתברך, כי ע"י שמרגיש איש ישראל גודל נעמיות דבקות הבורא בעת קיום המצוות, אזי ביכולתו להתעלות ולהתרומם מן החומר ולהידבק לגמרי בהקב"ה.

חלק הרוחני של המצווה הוא בבחי' 'שכר מצוה', ומועילה לקיים אותה כראוי יותר

ומונח בזה עומק, והיינו, כי חלק הכוונה והרוחניות של המצווה הוא מעין 'שכר מצוה', ונחשב כעין קיבול שכר על קיומה, כי כל הענין של שכר הניתנת מלמעלה על קיום המצווה, הוא שבו מגלה הקב"ה אל הנברא את הסוד והעומק של המצווה. והנה גם בעוה"ז יש ענין ומצוה לבקש את ה'שכר מצוה', כי ע"ז יוכל האדם לקיים את מעשה המצווה כראוי וכהגון יותר. וביתר יש לומר, שמי שאינו זוכה להשיג את אור המצווה, הוא סימן שאכן אינו מקיימו כראוי. ומהאי טעמא נצטוונו לבקש גם שכר המצווה והכוונה בזה כדי לקיים את ציוויו ה' יותר כדבעי. [ובעיקר מיוחד לכך מצות שמירת שבת - שהוא מעין עולם הבא, וע"י קדושה זו מעלה האדם כל המצוות שיהיו מתקיימים כראוי, כגון בדרך אהבה ויראה].

ב.

דרך מצוותיך בחרתי: הדבקות בה' רק דרך המצוות

בגילוי רצון העליון ב"ה ובהתגלות אלוקות המאיר בתוקף רב וברבו יתרה בחלק הרוחני של המצוות, יותר ממה שהוא מתגלה בחלק העשייה כאמור. והיינו כמו שנתבאר לעיל, שההבדל ביניהם הוא רק מצד המקבלים - והיינו מצד הגילוי שמתגלה הקב"ה בהם אל הנבראים.

דרגת 'לבדו' של הקב"ה הוא למעלה מהאלוקות המתגלה בתורה, והוא שייך יותר לחלק הגשמיות של המצוות

ובעומק יותר נאמר, כי אע"פ שיש כלל דאורייתא וקוב"ה חד, ו'הוא רצונו אחד', מכל מקום אין אנו עובדים אל התורה וכדומה, רק כל עבודתנו הוא 'כלתי לה' לבדו', והיינו כי התורה הוא אכן ענין אלוקות, אבל למעלה מזה יש דרגת הקב"ה לבדו ממש, וממילא לגבי דרגה נעלית זו של 'לבדו' אין שום נפק"מ ביניהם. ואדרבה, חלק הגשמי של המצווה, ששם אין נראה בהתגלות שום אור אלוקות, יותר שייך לעצמיות ה' לבדו' מחלק הרוחניות של המצווה, שהוא כבר אופן של גילוי אלוקות.

מהו העדיפות בתומ"צ לעומת כל הבריאה, הלא כולם מקיימים רצון העליון

והנה על דרך הזה שנתבאר שכל דבר צריכים לדון

הם ברצון העליון ב"ה שרצה בקיומם, א"כ כיון ש'הוא רצונו אחד', ממילא גם אצל רצון ה' נאמר הכלל ש'גם חושך לא יחשיך ממך', ואין שום חילוק והבדל כלפי רצון העליון בין העליונים והתחתונים, ובין גשמיות לרוחניות, ואותו גילוי אלוקות המאיר בתוך חלק המופשט והשמימי של המצוות מאיר גם בתוך פעולות הגשמיים והחומריים שבהם. אך מאידך ניסא אמרנו להיפך, שבחלק הרוחני של המצוות מאירה ביותר האלוקות המתלבשת בתוכו, ואילו בחלק העשייה אינו מתגלה כל כך האור אין סוף שבהם.

לפי ערך האלוקות שבכל הבריאה אכן אין הבדל ביניהם, ואילו בדרגת תומ"צ עצמם ישנו מעלה בחלק הרוחני שבמצוות

אך הביאור בזה הוא כאמור לעיל, כי אכן כאשר נדון ונעריך את הגילוי אלוקות והרצון העליון הנמצא בתוך תורה ומצוות - לעומת האלוקות המחיה את הבריאה כולה, בזה אכן נאמר שאין הבדל כלל במדרגת האלוקות המתלבשת בהם, כי שניהם הם רצון העליון ב"ה, וממילא בדרגה נעלה זו - לעומת האלוקות שבתוך הבריאה - אין הבדל ונפק"מ בין גשמיות ורוחניות. אולם כשאנו לדון את ערך המצוות עצמם, ולבאר את העמדת חלקים הפרטיים של כל התרי"ג מצוות, הנה בוודאי נאמר בזה, שישנה מעלה ועדיפות יתרה

ומדי דברנו בענין זה, מן הראוי לבאר יסוד גדול וכלל נודע שנחוצ מאד לידע בכל העסק בביאור עניינים המשתייכים לחלק פנימיות התורה - בכלל, ובתורת החסידות - בפרט, שזהו עיקר עסקנו כאן.

והוא, כי כל מדרגה ויסוד המתבאר בחלק זו שבתורה, נידון הכל לפי ערכו, כלומר שכולם נאמרו בדרך 'לפי ערך', וכלפי דבר אחר, וכמו שיתבאר לפנינו. וידיעת יסוד זה יועיל מאד להבין ולהשכיל שברוך כלל אין מקום להקשות קושיות וסתירות בעניינים אלו, וכגון כאשר רואים שלפעמים נאמר מדרגה זו על דבר אחד, ואילו במקומות אחרים מצינו בחינה זו על ענין אחר וכדומה, כי לאמיתת הדבר אין אלו סתירות כלל, שכולם מתפרשים לפי המקום והענין שבהם נאמרו הדברים, אלא שצריכים לבאר ולהבינם על בוריים ואמיתתם, ולהעמיד את כל אחד במקומו הנכון ששייך לו.

מצד אחד ביארנו שברצון העליון אין חילוק בין חושף לאור, ומאידך נתבאר מעלת כוונת המצוות על חלק הגשמי שבהם

וננקוט לדוגמא ענין זה שביארנו כאן בענין רצון הש"ת המתלבשת בקיום תורה ומצוות. כי הנה מצד אחד נתבאר לעיל שמאחר שכל התרי"ג מצוות תלויים

לפי הערך, נבאר גם כן ענין גילוי האלוקות הנמצא בקיום תורה ומצוות, לעומת חיות האלוקות המחיה ומהווה את כל הבריאה. כי הנה גם בזה יש לדון ולחקור, שהרי הקב"ה מחיה בעצמו את כל העולמות, וכולם תלויים הם ברצון העליון ב"ה הרוצה תמיד בקיומם ובמצוינותם, ונכללים בזה גם כל הברואים הגשמיים והחומריים המצויים בבריאה, שכולם נבראו רק ברצונו יתברך. וא"כ כאן המקום לשאול, הלא בעת עסק האדם בעניינים גשמיים כמו אכילה ושתייה ושינה וכדומה, הרי בזה גם הוא עוסק בדברים ובחפצים המתקיימים ברצון העליון, וכולם מקבלים חיותם רק מהש"ת, וא"כ לכאורה הלא גם בעת עסקו בהם באופן גשמי וחיצוני הוא דבוק באלוקות, ואיזה מעלה ועדיפות ישנו בקיום תורה ומצוות - שבהם מתלבש רצון העליון ב"ה, הלא בכל דבר שבעולם נמצא רצון השי"ת.

הביאור בזה - כי כל דבר ישנו ערך בפני עצמו

אך התירוץ על זה הוא ע"פ מה שנתבאר שהכל נידון לפי ערכו, וגם בזה נאמר כן, שבאופן כללי אכן שייך לומר שכולם מתקיימים ברצון העליון, אך כשנעריך כל פרט ופרט בפני עצמו, ישנו חילוק גדול והבדל ניכר ביניהם. והיינו שבוודאי כל נברא ומציאות שבבריאה מקבל חיותו רק ע"י רצון העליון שרצה בקיומו, וממילא בכל דבר שבעולם יש ניצוץ אלוקות המחיה ומהווה אותו בכל רגע ורגע מאין ליש, אולם מכל מקום באופן קיומם אינם שוים כלל זה לזה, וישנם דרגות שונות באופן שהבורא ית"ש מחיה את הבריאה.

החיות אלוקות שבתרי"ג מצוות, הוא בדרך יחוד - שמייחד הקב"ה שמו עליהם

ונבאר כאן בדרך קצרה דרגות אלו. כי הנה כל הדברים הנכללים בתרי"ג מצוות, שהם משתייכים לצד הקדושה - שהוא חלק הטוב שבבריאה, מחיה אותם הקב"ה בדרך יחוד, והיינו שהוא מייחד שמו עליהם, ומייחס עצמו בהם, כאילו הוא אומר עליהם 'אני עשיתי ובראתי אותם', והיינו שהוא מייחס חיותם ומציאותם אליו יתברך. (ודבר זה הוא מלבד מה שברך כלל הוא מתגלה בהם, ויכולים להכיר בהם את האלוקות הנמצא בתוכם. כי גם כאשר אין ניכר בהם האור אין סוף החיות אותם, ואין האלוקות מאירה בהם בגילוי,

מכל מקום עצם החיות שבהם בא באופן כזה שהקב"ה מייחד שמו עליהם). ונמצא שאופן חיותם בא מפנימיות הרצון, והיינו מה שרוצה הדבר מצד עצמו, משא"כ כל הנבראים שאין הקב"ה מייחד שמו עליהם מקבלים חיותם רק מבחי' אחוריים של הרצון, כלומר שרוצה אותם מפני דבר אחר (וכמ"ש התניא לעיל פרק כ"ב).

האופן שמחיה הקב"ה את הדברים הגשמיים והרעים, הוא בדרך פלא למעלה מהשגת אנושי - ואינו מתייחס בהם

ואילו אופן החיות שמחיה הקב"ה את הדברים הרעים שבבריאה, ונכלל בזה גם הדברים הגשמיים שהם תחת קליפת נוגה (כמבואר בתנאי בפרקים הקודמים), הוא באופן הפלא ופלא שאינו מושג כלל לשכלנו, ולערכנו נראים הם כאילו אינם שייכים כלל להקב"ה, שהרי הקב"ה אינו מייחס שמו על דבר רע, וכל חלקי הרע שבבריאה בפשטות אין הקב"ה רוצה בקיומם, ואין רצונו להיות שייך עמהם כלל, וא"כ איך הוא מקיימם ומשפיע בהם תמיד חיות. אלא דבר זה הוא מפלאי הבריאה שאינו מושג כלל לדעת בני אדם, ואין הקב"ה מחיה אותם בדרך ישר ובגילוי, ואינו מייחס שמו עליהם, אלא בדרך אחוריים של הרצון.

מה שנתבאר שכל הבריאה מתקיים ברצון העליון, הוא רק באופן כללי, ומצד שכל העליון

ונמצא שהגם שבאופן כללי אכן ניתן להיאמר שכל הבריאה כולה וכל הנבראים שבתוכה מקבלים חיותם מרצון העליון ב"ה המחיה אותם בכל עת ובכל שעה, אולם בוודאי לא נאמר כן רק בדרך כלל, אבל באופן פרטי אינו דומה כלל החיות והרצון ה' המלוכב בתוך התרי"ג מצוות - שבהם הוא מופיע באופן ישר ובדרך יחוד, לעומת החיות של הא בבריאה - שחיותם הוא באופן הסתר ופלא למעלה מעלה מהשגת הנברא, בכחינת אחוריים של הרצון.

כיון שהחיות שבדברים הגשמיים איננה מושגת, אי אפשר להידבק על ידם בבוארת ית"ש

וממילא, כיון שאופן החיות שמחיה הקב"ה את הדברים הגשמיים והרעים שבבריאה אינו מובן ומושג כלל, ואין ניכר בהם האלוקות הנמצא בתוכם, על כן כאשר האדם

ג.

דרשו ה' בהמצאו: דרישת השכינה היא לפי המקום והזמן

'לשכנו תדרשו' - החיוב לבקש את השי"ת במקום שהוא שורה עליו

והנה בענין הזה שאמרנו שחובה מוטלת עלינו הוא לדרוש קירובת אלוקות, ולבקש להידבק בהקב"ה בדברים כאלו שהוא יתברך נמצא שם בהתגלות, והוא שורה עליהם בגילוי, הנה על זה נאמר בתורה (דברים יב, ה) 'לשכנו תדרשו ובאת שמה'. ובפשטות מיידי הפסוק בענין החיוב לדרוש את מקום המקדש, שהוא מקום השראת השכינה בעולם, וכמו שפירשו שם המפרשים. אכן בעומק הדברים כוונת הכתוב הוא, שישנו תמיד חיוב לבקש ולדרוש את השראת השכינה, והוא המקום שמתגלה שם אלוקות ביותר, כי הגם שמלא כל הארץ כבודו, מ"מ ישנם מקומות ועניינים שהוא מתגלה שם יותר בהדיא, ועל זה נצטוונו מפי העליון לדרוש ולבקש מקומות האלו, ולדבק על ידם בהש"ת.

'דבר בעתו מה טוב' - על העובד ה' לעבוד את השי"ת לפי הזמן והעת שנמצא בו

ובזה יתבאר כלל גדול שישנו בעבודת השי"ת, והוא מה שאמר שלמה המלך ע"ה (משלי טו, כג) 'דבר בעתו מה טוב', ועד"ז אמר ג"כ (קהלת ג, א) 'לכל זמן ועת לכל חפץ', והיינו שהקב"ה קבע זמנים שונים לכל פרטי עבודת ה', ובכל משך השנה, בכל התקופות ובכל המועדים, ישנם סדר העבודות המשתייכים במיוחד

עוסק בהם אינו מתדבק באלוקות, ואינו מתקרב בזה להקב"ה, כיון שאין יכולים להתדבק ברצון העליון שבהם שאינו מאיר בגילוי עליהם, ואין להאדם שייכות כלל לדרגת חיות שכזו. ורק בקיום תרי"ג מצוות, שעליהם מייחס הקב"ה שמו ורצונו, מתדבקים להדיא עם האלוקות הנמצא בתוכם.

ההסתר שב'מעשה המצוות' אינו דומה להסתר של דברים גשמיים

וגם באופן שאין האלוקות שבתוכם מאיר בגילוי ממש, כמו במצוות גשמיות שנתבאר לעיל שאין מתגלה בהם האור אין סוף בהתגלות, מכל מקום כיון שעצם חיותם הוא בהארת פני הרצון העליון ב"ה, והוא מתייחד בהם, ממילא היו כל עצמיותם ומהותם בחי' אלוקות, והאדם העוסק בהם זוכה להמשיך עליו האלוקות שבתוכם. ואע"פ שהאדם אינו מרגיש שום נועם אלוקות והתגלות רצון העליון בעת קיומם, מכל מקום כיון ש'מציאותם' הם ענייני אלוקות, א"כ הגם שהאדם אינו 'עומד' על מהות הדבר, סוף כל סוף זהו ה'מציאות' ועצם הדבר, שבוה אכן יש לו לאדם הידיעה, שהוא 'יודע' שכולם הם גילוי אלוקות. וההסתר שבהם אינו דומה כלל ואינו ב'ערך' הסתר של הדברים הגשמיים שאינם נכללים בתרי"ג מצוות, כי ההסתר של הברואים הגשמיים הוא מצד שכל חיותם בא באופן הסתר וסתום, וממילא אין מתגלה בהם אלוקות, ואילו ההסתר של מעשה המצוות אינו כן, אלא מצד ריבוי הלבושים המסתירים ומעלימים על גודל האור המחיה אותם, אך לאמיתת הדברים כל מציאותם אינם אלא גילוי אלוקות.

האופן היחיד להתדבק בהקב"ה הוא רק ע"י עניינים השייכים בהדיא לאלוקות

ועכ"פ נתבאר כאן הענין מה שכל האפשרות להידבק בהקב"ה היא רק ע"י קיום תורה ומצוות, שבהם נגלה ונראה בהדיא את האלוקות המחיה אותם ומתלבשת בהם, ועל כן יכולים להתקרב על ידם להש"ת. ואילו שאר חלקי הבריאה, אע"פ שבכולם יש חיות אלוקות, שהרי מבלעדי זה לא היה מקום קיום לשום נברא שבעולם, מכל מקום כיון שהאופן שמחיה אותם השי"ת הוא רק מבחינת אחוריים, ואין הוא חפץ בהם בעצם ובאופן תכליתי, על כן אי אפשר להתדבק בזה בהקב"ה.

גם בכל דור ודור ישנה עבודה ומצוה המשתייכת במיוחד לאותו הדור

ועד"ז הוא ג"כ במשך הדורות, שבכל דור ודור ישנו המצוה והעבודה המיוחדת המשתייכת לאותו הדור, וכדאיתא בספספ"ק נועם אלימלך (פר' נח ד"ה א"י בדרותיו) 'שבכל דור ודור יש שורש לתקן מצוה מיוחדת יותר משאר מצוות', עיי"ש שפירש בזה הפסוק (תהלים כב, כז) 'האללו ה' דורשיו יחי לבבכם לעד', והיינו שבכל דור ודור ממציא הקב"ה עצמו במצוה ודרך מיוחדת, וצריכים לבקש - ע"י גדולי וצדיקי הדור המבינים בחכמתם הרמה ובסייעתא דשמיא - את העבודה המשתייכת במיוחד לאותו הדור, ובכך להתקרב להקב"ה. כי ע"י שהצדיקים דבקים תמיד באור המצוה, עיי"ז יודעים באיזה מצוה שורה הקב"ה בגילוי, וממילא שייך זה המצוה ביותר לדור הזה.

נקודות:

כל האפשרות להידבק בהקב"ה היא רק ע"י קיום תורה ומצוות, שבהם נגלה ונראה בהדיא את האלוקות המחיה אותם ומתלבשת בהם, ועל כן יכולים להתקרב על ידם להש"ת. ואילו שאר חלקי הבריאה, אע"פ שבכולם יש חיות אלוקות, שהרי מבלעדי זה לא היה מקום קיום לשום נברא שבעולם, מכל מקום כיון שהאופן שבו הקב"ה מחיה אותם אינו מושג ומובן, והוא למעלה משכל אנושי, ממילא אין לשום נברא שייכות בחיות זו

~

החיוב עלינו לדרוש את מקום השראת השכינה, ולבקש את הקב"ה במקומות האלו שהוא שורה בהם, כי בכל מקום שהקב"ה מגלה שם אורו, הרי זה סימן שהוא רוצה עתה ביותר בקיום מצוה זו, וממילא מוטל עלינו לדרוש אותו שמה

א.

נגם לשון הרע הוא שלא הסתכל על האחרית הטוב

אדם כי יהיה בעור כשרו שאת או ספחת או כהרת והיה בעור כשרו לנגע צרעת (וי' ב).

אמרו חז"ל (ערכין פ"ג) כי הנגעים באים בעוון לשון הרע, והנה בענין איסור לשון הרע ביארנו במקו"א באריכות, שאין האיסור על המספר דברי שקר - שהרי זה הוא איסור הוצאת שם רע, ומכל מקום כינתה התורה את דיבורי לשון הרע בשם 'שִׁמְעֵ שוֹא' (שמות כ"ג, א). ונתברר כי הוא מפני שהתורה מגדירה כל דבר בעצם, ולכן על פי תורה כיון שאין שום צדק לדבר דבר רע אודות אדם אלא אם כן הוא רע בעצם, כי הדיבור אודות איזה דבר היא על עצמיותו של הדבר. אלא שאם ענין הדיבור הוא התועלת שתצא ממנו, אזי הגדרת הדיבור היא כוונת התועלת, וכונת זו אמיתית היא, ולשם כך נכון הוא לדבר אפילו בדברים רעים. אבל שלא לשם תועלת, אין לדבר שום רע, נמצא א"כ אם מדבר רע מתפרש שהדיבור בא להגדיר את המהות שהוא רע בעצם, וזה אינו אמת, כי כל איש יהודי הוא טוב בעצם עצמיותו, ואם כן הרי הוא מדבר דברי שוא. והוא איסור לדבר לשון הרע.

ויש להוסיף בזה, כי אין הכי נמי שלעת עתה יכול להיות שיהיה אדם מישראל שיכשל ח"ו בעשיית דברים רעים, אבל לעתיד לבא הרי תתגלה האמת של עושה שום יודי בעצם שום דבר רע, ולכן אמר הנביא (ירמיהו ג' ב) בלתי תהיה ובעת ההוא נאום ה' יבוקש את עוון ישראל ואינו ואת חטאת יהודה ולא תמצאיהם, כי יתגלה עצם מציאות הטוב של כל אחד ואחד מישראל. ולפי זה נמצא כי עיקר חסרונו של בעל הלשון הרע הוא, שהוא הסתכל רק על ההוה, אשר בומון ההוה יכולה העצמיות להסתתר ולהתעלם מכמה עונות ופשעים ח"ו, ולא הביט ולא התבונן לאחריתם של ישראל שבה יתגלה הטוב העצמי שבכל אחד.

[ויש לרמוז זאת בדברי חז"ל בתחלת הפרשה, שדרשו על האדם את הפסוק 'אחור וקדם צרתני', ולפי דברנו יש לפרש שרצו ללמד את האדם, שידע כי האדם הוא בריאה של 'אחור וקדם', ולפעמים יש דברים שנראים בלתי טובים בעת ההוה, אבל בסוף הימים בומון ה'אחור' עוד יתגלה למפרע עד ימי קדם שתמיד היה האדם רק טוב, וזה הוא הדרך להתגבר על היצר הרע של לשון הרע].

ויש לרמוז זאת בני הלשונות שנוכרו על הנגעים הבאים בעוון לשון הרע, שהם 'שאת ספחת כהרת' אשר ג' לשונות אלו ע"כ הם בני ג' פעמים 'אחרית', להורות כי המצורע מקבל נגעים כי לא הביט אל האחרית, וכל א' מג' הלשונות של הצרעת באה להזכיר לו להביט על האחרית הטובה של כלל ישראל.

ב.

טהרת נגע הצרעת ע"י בחי' ענג

אדם כי יהיה בעור כשרו שאת או ספחת או כהרת והיה בעור כשרו לנגע צרעת (וי' ב).

איתא בספר יצירה (פ"ב ט"ד) אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע, והיינו כי אותיותיהן שוות וענין הנגע' הוא בחי' הרע לעומת ענין הענג'. ובוה"ק (ח"א כ"ב) איתא לרמז כי 'ענג' הוא נט' ע'דן נ'הר ג'ן, בבחי' הפסוק (בראשית ב' ב) ונחר יוצא מעדן להשקות את הגן, אשר נאמר על הגן עדן שהוא מקום העונג.

והנה איתא בספ"ק ברית כהונת עולם (אילו של יצחק פ"ב) כי ישנם י"ג אופנים של חשבון מילוי שם הו"ה [באמת יש כ"ז מיני צירופים, אבל כמה מהם שווים בחשבונם, ובסך הכל יש רק י"ג מיני מספרים], והם כנגד י"ב חודשי השנה עם חודש העיבור. ועיי"ש כי מיני הצירופים של כל חודשי הקיץ מנינס עד אלול (ע"ב ס"ז ס"ב י"ח י"ז - שיע"ט) עולה בני' 'טנהדרין', וחודשים אלו הם בקו הימני בבחי' חסד, ואכן מנין זה עולה ג"כ בני' 'כסא רחמים'. ואילו חשבון צירופי חודשי החורף מתחשוש על אדם עם חודש העיבור (ג"ג י"ב מ"ט מ"ה מ"ה מ"ד - רצ"א) הם בני' 'ארץ', אשר היא בבחי' דין ואכמ"ל, כי חודשי החורף הם בקו השמאל שבבחי' דין. וחודש תשרי הוא העומד ביניהם, והצירוף השולט בו עולה ג"ה, כי בו יד' הקב"ה את עולמו. ומבאר שם כי יש לצרף את צירוף חודש תשרי לצד ימין והיינו לצירופי חודשי הקיץ, כענין משה [בני' דן] כלפי חסד (ר"ה ט), ואז עולים כל הצירופים יהודי

למנין זכות', וזה הוא ענין מה שהקב"ה מטה כלפי חסד ודן לכף זכות. עכתו"ק.

ויש לומר כי ענין המצורע ששולט עליו בחי' 'נגע', היינו שיש עליו התגברות הדינים. וכאשר הוא ממתיק את אלו הדינים הרי זה ע"י בחי' 'ענג', כי 'עדן נהר' הוא בני' ששת הצירופים שכנגד חודשי הקיץ שבבחי' 'כסא רחמים', וכאשר מוסיפים עליהם את הג' ע"ה"כ הרי זה בני' זכות', כענין צירוף חודש תשרי לחודשי הקיץ בבחי' 'מטה כלפי חסד' כנ"ל.

והנה זה הגן הוא בחי' מה שכתוב בוה"ק (תק"ף לה) כי יש ג'ן סדרים בתורה, [כי מהשבים רק את הנקראים כסדרן בשבתות השנה, ולא את פרשת וזאת הברכה הנקראת בניו"ט], וזה הוא הגן המקבל מן העדן והנהר. והנה עיקר כל הגן הוא עץ החיים אשר בתוך הגן (בראשית ב' ב) והיינו באמצע הגן (וה"ק ח"א לה) כי הוא שורש כל עצי הגן ועיקרם, וא"כ באמצע הגן שם הוא עיקר בחי' 'ענג' שהוא המשכת העדן והנהר אל הגן, וכאשר נחשב את ג'ן הסדרים נמצא, כי פרשת תזריע שבו נשנה עיקר ענין המצורע הוא ממש באמצע הג'ן הסדרים, כי הוא הסדר הכ"ז ויש כ"ו לפניו וכ"ו לאחריו [ואם נחשב ג"ד סדרים נמצא, כי תזריע ומצורע הם באמצע הגן]. ונמצא כי פרשה זו היא כנגד תכלית בחי' ה'עונג', המתקן את 'נענ' הצרעת כנ"ל. ולפי שהוא בחי' עץ החיים כמבואר, הנה הוא מעורר את בחי' ה'זכות' כמו שנתבאר, שהרי על מאמר משה רבינו היש בה ע"ג (מדרב"ג ב) ביארו חז"ל (סופא ברש"י שם) והיינו 'זכות' של אדם כשר המגין כע"ג, ובוה"ק (ח"ג קט) איתא שהוא רוא דעץ החיים. הרי שעץ החיים מעורר בחי' זכות', כי 'זכות' הוא בני' 'עדן נהר גן' כנ"ל, אשר עיקרם הוא בבחי' עץ החיים כמבואר.

ויש להוסיף עוד, כי לכן נאמר בתחלת הפרשה ענין 'טמאה שבעת ימים' (וי' ב), כי היפך עץ החיים הוא עץ הדעת טוב רע, אשר הוא שורש טומאת מת שהוא אבי אבות הטומאות כולם ואכמ"ל. ולכן 'טמאה שבעת ימים' הוא בני' 'עץ הדעת טוב רע' ע"כ. והתיקון לכך הוא בפרשה זו שעוסקים להפוך את הנגע לענג, ואת בחי' עץ הדעת לבחי' עץ החיים אשר בתוך הגן.

ג.

תיקון הפירוד של המצורע ע"י הכהן

ואת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן (וי' ב).

יש לרמוז על ענין התיקון הנדרש למצורע, כי 'מצרע' הוא בני' ת', שהוא ריבוי של מספר ד', אשר מספר זה מורה על הפירוד ל'ד' רוחות שהוא שורש בחי' הפירוד בעולם, וכמו שמצינו בנהר היוצא מעדן שנאמר בו (בראשית ב' ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, כי ראשית ההתפשטות מן האחדות אל הפירוד הוא לארבע רוחות, ולכן ת' שהוא ריבוי של ד' כנ"ל הוא בני' 'פשוטה' כי הוא ענין ההתפשטות וההתחלקות. והרי טומאת המצורע הוא לפי שגרים פירוד והבדיל בין איש לאשתו ובין איש לרעהו כמו שאמרו חז"ל (ערכין ט"ז), ולכן מורה מספר 'מצרע' על ריבוי של מספר ד' המורה על פירוד. ולכן יש ארבע מראות נגעים (נגעם פ"א מ"א), וכן ארבעה מיני נגעים [בית, בגד, עור ומקום שער], ובהפסטה נזכרים ארבעה מצורעים (פ"ב ב' א), כי ענין הצרעת הוא מספר ד' המורה על הפירוד. ולכן מצינו בנגעים שאין מצטרפים זה עם זה (נגעם פ"א מ"ב), כי ענינם הוא הפירוד. ולכן משתלח המצורע ויושב בדד חוץ למחנה (וי' ב), כמו שאמרו חז"ל (ערכין ט"ז) שהוא מפני שגרים פירוד כנ"ל, ולכן הוא נשלח חוץ למקום האחדות של כלל ישראל במחנה.

ולפי שכל טומאתו של המצורע באה מבחי' הפירוד, לכן צריכים להמשיך עליו את בחי' האחדות כדי לטהרו. והנה בשם הו"ה יש 'ד' אותיות כנגד ד' העולמות (כי שם הו"ה מאיר אל תוך העלמא דפרודא), אבל כל ד' האותיות מושרשות בקצוץ של יו"ד הנעלה מארבעתם והוא מולל את כולם ומאחדם, והוא בחי' הכתר שורש ד' אותיות שם הו"ה. והוא שנאמר ואת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, כי 'טהרתו' בני' 'כתר', ואמר שיובא אל הכהן בני' אות א' במילואה (ר"ה) שהוא בחי' האחדות הגדולה ביותר, ועל ידי זה תבא טהרתו והכנסתו לבחי' האחדות של מחנה ישראל.

ד.

השלמת טהרת המצורע ע"י הכהן

ואת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן (וי' ב). אי' בוה"ק כי טומאת הצרעת שונה משאר הטומאות, כי ענין הטומאות כולם הוא שהס"א נתפסת על האדם ומביאה עליו טומאה מבחוץ. אבל טומאת הצרעת באה על ידי שהייתה טומאה בלועה בתוך האדם, וכאשר נצטרע הרי זה לפי שהטומאה נפלטה ונדחת לבחוץ. וזו היא טובה לאדם, כי על ידי זה יכול הוא לבא לידי תיקון, כאשר לא נשארת הקלי' הזאת בלועה בתוכו. ע"ד הכתוב (חושע"ט א) כרפאי לישראל ונגלה עון אפרים, אשר גילוי העונות הוא התחלת הרפואה.

והנה במקו"א ביארנו את ענין מצות היודי על החטאים, אשר עיקרו הוא בחי' פליטה ודחה של החטא מתוך האדם. וכאשר האדם אומר 'חטאתי' אין המוטה בזה שהוא מגדיר בזה את עצמו כחוטא, אלא אדרבה באמרו 'חטאתי' הרי הוא מכיר ברעת החטא, והוא כאומר שהוא בעצמו לא חטא, אלא החטא הוא דבר שנתפס אליו מחוצה לו, ואכמ"ל. ויש בזה שני מדרגות, כי יש יודי רגיל שפולטים את החטא מן הנשמה, ומאשימים את הגוף שהוא הגורם לכל העונות, וזה הוא היודי הרגיל. ויש מדרגה נעלית יותר של יודי, והוא היודי של הכהן גדול ביום הכיפורים על השעיר המשתלח שהיה מתודה עליו את עונות כל בית ישראל ושלחם אל ארץ גזירה, אשר אז היה פולט את החטאים אף מגופי בני ישראל, שהם נתבררו בקדושתם וטהרתם ביום הכיפורים, והיה הכהן גדול מאשים את היצר הרע עצמו בכל החטאים העונות והפשעים.

והנה טומאת הצרעת שהיא פליטת הרע שהיה בתוך האדם לבחוץ כנ"ל, הרי זה כענין היודי הרגיל, שהוא פליטת הרע והגהתו על הגוף, וכמו כן טומאת הצרעת שהיא על ידי שהרע שהיה בתוכו יצא לחוץ ונתפס בגופו והיה לנגע צרעת בעור כשרו. ולפי שהיודי באופן זה אינו שלימות היודי, לכן גם צריך המצורע תוספת תיקון, כי צריך להשלים את דרגת היודי לבחי' יודי הכהן גדול ביום הכיפורים. ולכן ביום טהרתו הובא אל הכהן, להשלים את בחי' היודי על ידי הכהן המקבל הארה מן הכהן גדול ביום הכיפורים. ולכן נשלמת טהרת המצורע על ידי שני הציפורים שאחת נשחטת ואחת משתלחת, אשר הן כענין שני השעירים ביום הכיפורים כמו שכתב הרמב"ן (וי' ב בסוף דברים), אשר על שני השעירים היה הכהן גדול משלים את היודי של כלל ישראל ומשליך את כל העונות על ראש הס"א, וכך גם באה שלימות טהרת המצורע.

ה.

הקב"ה מקרב ביותר את בעלי התשובה

ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה במקום הקדוש כי כחטאת האשים הוא לכהן קדש קדשים הוא (וי' ב).

מפרשים חז"ל (ת"כ י"ג ברות ב' ד) כי התורה חוזרת ומפרשת כאן דברים שכבר נאמרו על כל האשמות בפרשת צו, והוא לפי שיש לכלל בני"ג המדות שהתורה נדרשת בהן 'כל דבר שיצא מן הכלל לידון בדבר ההדוש, אי אתה יכול להחזירו לכללו עד שיהיונו הכתוב לכללו בפירוש', ודם אשם השלום יצא מן הכלל לידון חרש של מתן בהונות, ולכן צריך הכתוב להחזירו לכלל כל האשמות בפירוש. ויש להתבונן למה דוקא כאן נלמד כלל זה, הלא דבר הוא.

ויש לומר בזה כי הנה איתא באריה"ק (שער ספרי ד"ה) פירוש על מדה זו של 'כל דבר שיצא מן הכלל לידון בדבר ההדוש וכו', עפ"י הענין שאיתא בוה"ק (ח"ב ר"ל) על הפסוק 'פלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל' שר"ל שלעתיד לבוא בסוף הגלות יהיה נפילה כל כך עד שהקב"ה בעצמו ירד להקים את כנסת ישראל כי אז יכל להקים בעצמה, וזהו כל דבר שהיה בכלל יצא מן הכלל - היינו שהיה לה ירידה גדולה, או צריכים לחזור למקומה אבל יהיה בפירוש ולא סתומה עיי"ש. וי"ל כי אשם מצורע בא מבחי' זו כי בתולת ישראל ירד למטה ממש, עד שהמצורע חשוב כמת, ואז צריך הכהן לצאת אל מחוץ למחנה, היינו כי הקב"ה בעצמו ירד למטה מחוץ למחנה לתקן את כנסת ישראל, ועל כנסת ישראל נאמר כמו שכתוב על המצורע 'איכה ישבה בדד', וזהו השייכות של טהרת מצורע למדה זו.

יגעת ומצאת תאמין:

עבודת ה' מצריך - יגיעה, התמסרות, וארך רוח

א. העבודה הזאת לכם: יגיעה במשך שנים ארוכות ללא הרגשת טעם ועונג

על האדם להיות מוכן לעבוד את ה' - גם אם לא ירגיש לעולם שום טעם ורוחני בעולם הזה | **במציאות כן זוכים בסוף להגיע להרגשת תענוג בעבודת ה' בעוה"ז** | התענוג הנפלא מצדיקים מרגישים בעבודתם בעולם הזה | **אך עד שזוכים להגיע למדרגה זו צריך לעמול ולהתייגע ללא הרגשת טעם וסיפוק רוחני** | אדם שהוא 'בעל נצח' אינו מתייאש ואינו מתרשל בעבודתו בשום פנים

ב. וה' ישלם לך: תזכור תמיד - נאמן הוא בעל מלאכתך שישלם...

בטח בה' שישלם לך שכר פעולתך | **היום לעשותם - כאן צריך לעבוד** | תתהלך בתמימות לעשות את המוטל עליך | **אל תעשה חשבונות איזה 'מדרגה' כבר זכית להשיג** | העמל והיגיעה היא מחיר יקר שצריך לשלם כדי להגיע לעולם הנצחי | **השי"ת בעצמו מחזק את עובדיו ויראיו** | בסופו של דבר המתייגע בעבודת ה' זוכה לטובה גם בעולם הזה

ג. ראשית העבודה: להכריז על עצמו כחייל בצבא ה'

לפני שמתחזקים אודות הקשיים בעבודת ה' - צריך להקדים ולקבוע מציאות שהוא עובד ה' | **מי שאינו עובד ה' - אין ספק שהוא יכשל בנסיונות העומדים לפניו** | אם היצר הרע מצליח לפתות אותו לאיסורים חמורים אין לו 'כח המעצור' | **עובד ה' יש לו כוחות הנפש מסוג אחר לגמרי** | על האדם להיות מוכן לעמוד בקשרי המלחמה וללבוש את 'בגדי הצבא' של מחנה עובדי ה' - ציצית ותפילין

.א.

העבודה הזאת לכם: יגיעה במשך שנים ארוכות ללא הרגשת טעם ועונג

לחטוב עצים במשך שבעים שנה

הנה היסוד לעבודת ה' הוא מה שקבע רבינו המסילת ישרים כאן בפרק א': "מקום העידון האמיתי והתענוג האמיתי הוא העולם הבא!" כל אדם מישראל צריך לדעת בידיעה ברורה, שאפילו אילו היה השי"ת אומר לו לדוגמא: "אני מצוה אותך לחטוב עצים במשך שבעים שנה! אתה לא תרגיש שום טעם לא בלימוד התורה ולא בעבודה! לא תרגיש שפעלת במעשיך שום דבר, אלא תרגיש שאתה אותו אדם שהיית לפני שבעים שנה - ובמשך כל השנים רק עבדת אותי, נתת צדקה, התפללת ולמדת כל ימי חיך ולא הרווחת מזה מאומה! לא יהיה לך שום תענוג רוחני ושום שלימות רוחנית - רק פשוט להיות עבדי!" הנה גם על הציווי הזה היינו מחוייבים לעבדו ולעשות רצונו בכל כוחינו ומאודינו.

הסיבה לכך היא, מפני שהרי העולם הזה אינו יותר מאשר 'פרוודור' להתכונן ולהיכנס אל העולם הבא' שהוא ה'טרקלין'. עיקר השכר על עבודת ה' הוא אך ורק בעולם הבא, ושכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין לט:). העולם הזה מיוסד באופן שעליך לדעת ולהאמין ש'נאמן הוא בעל מלאכתך לשלם שכר פעולתך' (אבות פ"ב משנה יד). השי"ת ישלם לך את שכר עמלך רק לעתיד בעולם הבא, וחובתך להאמין ולבטוח בהשי"ת במשך חיך בעוה"ז שהוא אכן ישלם לך בעולם הבא, אבל בעוה"ז אינך יכול לצפות לראות שום תועלת מעבודתך.

העולם הזה הוא רק מקום מעבר

וכמו שקבע כאן המסילת ישרים שהיסוד הראשון בעבודת ה' הוא מאמר חז"ל: **"העולם הזה דומה לפרוודור בפני העולם הבא"** (אבות פ"ד משנה טז). זהו דבר שלא מספיק שיודעים אותו בידיעה כללית, אלא צריך אדם לחקוק

את הדברים בעומק לבבו. כלומר, שכל כך צריך לקבוע את היסוד הזה בלב עד שיהפוך להיות חלק מעצם מהותו, שלא יצטרך אפילו להעלות את הדבר בדעתו, אלא שכל מהלך מחשבתו יתנהל על פי המהלך הזה.

הלימוד החשוב הלכה למעשה

כי ידיעה זו אינה רק עוד ענין בעבודת ה', אלא הוא כלל ויסוד בכל עבודת ה'. זה משנה לגמרי את כל ההשקפה על החיים בעולם הזה. זה נותן לאדם הבנה שונה לגמרי איך להחשיב את העולם הזה, ואיך להתייחס לכל תכלית החיים. האדם שקובע בדעתו היטב את האמת הזאת מבין בהבנה ברורה את כל המציאות: העולם הזה הוא רק מקום של 'הכנה' - להתכונן, לתקן ולפעול.

אנחנו 'עם מדושני עונג'

אמנם למעשה בפועל המציאות אינה כן (הסיבה לדבר מבוארת בספרי חסידות באריכות בביאור ענין 'מצוה' ו'שכר מצוה'), השי"ת הוא טוב, 'כי טוב ה', הוא לא ציוה אותנו לחטוב עצים במשך שבעים שנה. אלא ברוב טובו וחסדו נתן לנו תורת חיים, תורה שהיא מלאה תענוג ומלאה מתיקות, אנחנו 'עם מדושני עונג', יש לנו תענוג נפלא בשבת קודש ובכל המצוות. ובפרט צדיקים שמהירים ומאירים ומתענגים גם בעולם הזה.

כ"ק רבינו צדוק"ל היה רגיל ללמוד את

פרק א'

אָמַנְם לְשִׁנְיָה הָאָדָם לְטוֹבָה הַזֹּאת, רְאוּי שְׂעִימּוֹל רְאוּשׁוֹתָ וּשְׂעִימּוֹל בְּיַגְיָנוּ לְקַנְיָתָהּ, וְהַיְיָנוּ, שְׂעִימּוֹל לְדַבֵּק בּוֹ יִתְפָּרֵד בְּכַח מַעֲשִׂים שְׂתוֹדְדוֹתָם זֶה הָעֲנָו, וְהֵם הֵם הַמְּצוֹת.

נקודות:

היסוד הראשון בעבודת ה' הוא מאמר חז"ל: "העולם הזה דומה לפרוודור בפני העולם הבא". זהו דבר שלא מספיק שיודעים אותו בידיעה כללית, אלא צריך אדם לחקוק את הדברים בעומק לבבו. כלומר, שכל כך צריך לקבוע את היסוד הזה בלב עד שיהפוך להיות חלק מעצם מהותו, שלא יצטרך אפילו להעלות את הדבר בדעתו

הספה"ק מסילת ישרים, ועשה לעצמו קיצור קטן של הספר מסילת ישרים, פעם ראיתי שבקיצור הפרק הראשון כתב בזה"ל: "מקום העבודה - העולם הזה. מקום התענוג - העולם הבא". אבל הוא ראה צורך להוסיף שם הגהה: "לבד מצדיקי אמת שמקום התענוג גם בעולם הזה".

חייהם של הצדיקים מלאים שמחה ותענוג

צדיקי אמת מתקיימת בהם הברכה של "עולמך תראה בחיך" (ברכות יז). צדיקים היו רגילים לומר: "איני מייחל לעצמי עולם הבא טוב יותר מהטעם שמרגישים בשבת קודש", אדרבה, היו אפילו צדיקים שאמרו מימרא לפרש את נוסח הזמירות: "מעין עולם הבא יום שבת מנוחה", שעולם הבא הוא רק 'מְעִינ' הנובע מיום שבת מנוחה! התענוג של העולם הבא אינו מתקרב כלל לתענוג הנפלא של שבת קודש! אי אפשר לתאר ולצייר את התענוג הנפלא מצדיקים הרגישו בשבת קודש ובקיום מצוה! זו היא שלימות שהם זכו לקנות בעולם הזה. מי שקצת הכיר צדיקים, איך שהם האירו, גם הנשמה האירה וגם הגוף האיר, הם היו 'מלאי אור' 'מלאי עונג' ו'מלאי שמחה', וכמו שנאמר (משלי יג, ט) "אור צדיקים יִשְׁמַח".

כשרוצים לראות אדם שמח מתבוננים ומביטים

בפני הצדיק! הצדיקים הם אנשים שמחים ועליזים! בכל מקום שהם באים הם מביאים עמם שמחה, הם משמחים את כל הציבור; וכפי שאמרו חז"ל (אבות פ"ו מ"א): "כל הלומד תורה לשמה משמח את המקום ומשמח את הבריות". מי שלומד תורה לשמה הוא משמח את כולם! הצדיק מביא עמו שמחה, ובכל מקום שהוא מתהלך מתרבה השמחה. הוא זוכה לאמת ולאור, הוא חי במציאות אחרת לגמרי, כל כולו הוא מציאות של 'עונג ושמחה'.

לאדם שהוא 'בעל נצחיות' כל הדברים הללו אינם נוגעים, אדם כזה אינו מתפעל מאריכות הזמן! כי נצחיות הוא למעלה מן זמן כי זמן עובר תמיד, אבל האדם בכל רגע שלו הוא נצחיות ואין מושג אצלו

שהיות שעבר זמן רב לכן הוא מרים ידיים ומתייאש! כי ב'נצחיות' אין מציאות כזאת כלל! המושג של 'אוש' שאם עובר זמן מסוים והזמן מתארך עוד ועוד – כבר מתייאשים, היא מידה של אדם שאינו 'נצחי' ~

עבודת ה' היא דבר יקר עד למאוד! צריך להגיע לעולם הנצחי! זהו עולם יקר מאוד! אי אפשר לקנותו כפי שקונים חפצים בעולם הזה, בעולם הזה יש לפעמים אפשרות למצוא איזה 'מציאה' במחיר זול, אך כדי לקנות עולם הבא אין שום הנחות, והמחיר הוא יקר מאוד הוא יקר מאוד

לאדם 'בעל נצחיות' יש כוחות של נצחיות

אמנם האמת היא, שלא כל אדם זוכה לך, ואין זו מדרגה שאפשר לזכות להגיע אליה בנקל, אלא נדרשת לך עבודה רבה והתאמצות גדולה שיתכן שתימשך במשך זמן רב, ואז אולי יזכה להגיע למדרגה זו. והיות ששמחה זו היא שמחה של העולם הבא, על כן צריך לפני כן להשיג 'אורך רוח'. אדם שכוחותיו מוגבלים ואומר עד כאן אני יכול ויותר מכך איני יכול - אדם כזה אינו אדם 'נצחי', וכוחותיו אינם 'נצחיים'. זו הוכחה שמטרתו אינה מטרה אמיתית! מפני

שאינו היית מאמין שזוהי האמת, לא היו כוחותיך אוזלים וגמורים, לא היית נחלש בעמלך ויגיעך! אלא היית אומר: 'איני יודע כמה זמן זה ימשך, אבל כל זה אינו נוגע לי! איני צריך לדעת! אלא אתאמץ ואתייעע ואעשה את כל אשר בכוחי להשיג ולהגיע למדרגה נפלאה זו!'

אין שום הבדל כמה זמן זה ימשך

לאדם שהוא 'בעל נצחיות' כל הדברים הללו אינם נוגעים, אדם כזה אינו מתפעל מאריכות הזמן! כי נצחיות הוא למעלה מן זמן כי זמן עובר תמיד, אבל האדם בכל רגע שלו הוא

ב.

וה' ישלם לך: תזכור תמיד - נאמן הוא בעל מלאכתך שישלם...

זה לא העסק שלך

אנשים רבים עושים 'תוכניות' שונות בעבודת ה', הם מצפים לראות 'פירות בעמלם' ו'הצלחות'. הוא סבור שלפי התוכניות והחשבונות שלו, הוא כבר היה צריך להשיג כעת איזה 'הצלחה'. אבל כאשר עוברת תקופה, ושום דבר לא השתנה, והדברים חוזרים על עצמם שוב ושוב, והימים חולפים ועוברים, והוא עדיין שרוי באותו מצב. הוא אינו רואה שזכה להגיע לאיזה שהיא 'מדרגה', והוא חושב בדעתו לאן הוא ימשיך מכאן ולהבא. עליו לדעת ולזכור: 'נאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך'. חובתך להמשיך לשרת את יוצרך ולהיות עבד נאמן! אינך צריך להתפעל מכך שאינך מרגיש 'התעלות', אסור לך להתייאש ולהתרשל בעבודתך! אדרבה, תתחזק ותמשיך לעשות את המוטל עליך! כל השאר אינו העסק שלך!

תמשיך בדרכיך בתמימות ובפשיטות

עובדי ה' שאכן זכו ויש להם את המדרגה הזאת של 'אורך רוח', והמשיכו בדרכיהם בתמימות וללא שום חשבונות, הם אלו שבסופו של דבר יזכו לראות שהשי"ת מקרב אותם. וכמו שנאמר (תהלים פד, יב): "לא יִמְנַע טוֹב לְהִלְכִים בְּתַמִּים", השי"ת אינו מונע את הטוב ממי שהולך עמו בתמימות ובפשיטות. אדרבה תתחזק ותמשיך בעמלך וביגיעך בתמימות ובנאמנות, תמשיך למלאות את התפקיד המוטל עליך בכל יום ויום!

אל תעשה 'חשבון הנפש' מהסוג הזה

הן אמת שבוודאי על כל אחד ואחד לעשות 'חשבון הנפש' - האם באמת עשה את מה שמוטל עליו לעשות. אבל אל תעשה חשבון הנפש 'האם כבר זכיתי להגיע ל'דבקות' ול'מדרגות' שחשבת שאזכה להשיג?". או "אם כבר זכיתי להשיג את 'הגאונות' שסברתי שכבר אזכה להשיג?" או "האם כבר הגעתי ל'גדלות' בתורה שחשבת שאזכה לקנות?" וכדומה. זה לא העסק שלך! אל תחשב חשבונות כאלה! רק אם תעשה את הנדרש ממך לעשות בנאמנות ובמסירות, תזכה להשיג את המדרגות כמתנה מן השמים! 'געת ומצאת תאמין!'

אשריך בעולם הזה ובעולם הבא

ועליך לזכור, שאם אכן תעשה את העבודה שלך בנאמנות, אזי יהיה לך טוב, לא רק לעתיד בעולם הבא, אלא גם כאן בעולם הזה! אתה תזכה

נצחיות ואין מושג אצלו להיות שעבר זמן רב לכן הוא מרים ידיים ומתייאש! כי ב'נצחיות' אין מציאות כזאת כלל! המושג של 'אוש' שאם עובר זמן מסוים והזמן מתארך עוד ועוד - כבר מתייאשים, היא מידה של אדם שאינו 'נצחי'. אדם שהוא 'נצחי' יודע ומבין שהזמן אינו משפיע כלל וכלל! ואפילו אם יעבור זמן רב מאוד, הוא לא יתפעל ולא יתייאש! אדרבה, יש לו 'אורך רוח' וסבלנות רבה, וכפי שלימד אותנו התנא רבי מאיר, כשהוא מונה את כל הפרטים הנדרשים להשיג מדרגת תורה לשמה, 'והוה צנוע ואורך רוח' (אבות פ"ו מ"א).

באנו לעולם הזה כדי לעבוד ולעמול

אבל ללא הבדל עד כמה מבינים 'איך זה עובד', צריך לדעת שזוהי המציאות, ובעצם זה העיקר הנוגע לנו 'הלכה למעשה': העולם הזה הוא רק פרוזדור! הוא מקום עבודה! כאן עובדים! וכפי שנאמר בפסוק (איוב ה, ז): "כִּי אָדָם לְעִמָּל יוֹלֵד" אדם נברא במטרה לעבוד עבודה. וכמ"ש חז"ל (עירובין סה): "אגרי דיומא אנן", אנחנו פועלים שנשכרנו לעבוד במשך כל היום. אנחנו כאן במקום של 'עבודה' - לא במקום של קבלת 'שכר', ולא במקום של הגנה. זוהי ההשקפה שצריך להתייחס על החיים, וכך צריך לקבוע את סדר החיים.

עולם יקר - יש לו מחיר יקר

עבודת ה' היא דבר יקר עד למאוד! צריך להגיע לעולם הנצחי! זהו עולם יקר מאוד! המדובר כאן אודות השי"ת עולמות, השי"ת עולה בגימטריא כמנן 'יקר'. זהו דבר יקר מאוד! אי אפשר לקנותו כפי שקונים חפצים בעולם הזה, בעולם הזה יש לפעמים אפשרות למצוא איזה 'מציאה' במחיר זול, אך כדי לקנות את השי"ת עולמות אין שום הנחות, והמחיר הוא יקר מאוד. עליך להיות 'איש יקר!' עליך להיות אדם חזק! עליך להיות 'נאמן!' כך שכאשר תזכה להגיע לשם, תדע שאכן זכית לקנות את זה! זו לא מתנת חנם, זכית לקנות ולהשיג את עולמך באמצעות גיעתך ועמלך.

הירידה לאחר יום טוב

כעין זה אפשר לראות מציאות כזאת בעולם הזה, לקראת הימים טובים, ישנם הרבה אנשים שמתעוררים. הם שמחים בהתרגשות שהנה קרב ובא חג השבועות - זמן מתן תורתנו הקדושה. (ברור שגם התעוררות זו היא דבר טוב ונפלא, מפני שישנם אחרים שגם את זה אינו דבר להם), אבל לאחר שעברו ימי החג, ומתחילים ימי הקיץ הארוכים, ימיו חול 'פשוטים', אומרים תחנן בכל יום. אזי הם פשוט שוכחים את ימי השבוע, הימים הטובים נשכחים לגמרי, הוא אינו מרגיש טעם בלימוד פשוט או בתפלה בימי שיגרה פשוטים.

היום לעשותם - לא צריך להרגיש שום טעם

אבל אצל אדם עובד ה', אין זה כך. הוא לא מתפעל, אין אצלו שום הבדל וחילוק אם הוא כן מרגיש טעם בעבודת ה' או לא, זה פשוט לא נוגע לו. מפני ש'להרגיש טעם' זה הרי 'מעין עולם הבא', נו, הלא אנו יודעים ש'העולם הזה

לקבל 'מעין' מהעולם הבא, וכפי שאמרו חז"ל (ב"ב טז): "שלשה הטעימן הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא, ואלו הן אברהם יצחק יעקב". כל אדם מישראל יש בו שורש מאברהם יצחק ויעקב, ועל כן כאו"א מישראל צריך לזכות לטעימה זו לפי דרגתו והשגתו - וכל עובד ה' באמת זוכה - למעין עולם הבא.

דבר זה קרוי בפי חז"ל (ב"ב יז): "בכל מכל כלי". כלומר שכאשר הוא זוכה לתענוג רוחני הזה, הוא רואה ש'בכל' - זהו הכל! הכל היה כדאי עבור התענוג הנפלא הזה! אין בכל העולם כולו שום מציאות טובה יותר מזה! זה הכל! זוהי התכלית! זהו "נחלה בלי מצרים", תענוג נפלא ללא שום הגבלות. זוהי בחינה מ'קדושת האבות', שהאבות הקדושים הנחילו לנו.

מה הסוד של 'העולם הזה'?

אלא שכדי לזכות לזה לכן יש צורך ללמוד תורה. וכפי כמה שהאדם גדל והולך ולומד יותר תורה - ובפרט 'פנימיות התורה' ו'סודות התורה' - כך הוא מבין בהבנה טובה וברורה יותר איך כל הענין פועל: מהו הסוד של 'העולם הזה' מהו כל פעולתו של האדם באמצעות המעבר בעולם הזה, מהו הענין של 'העלאת הניצוצין' וכל ה'תיקונים' שהנשמה עוברת, מהו כל הסדר והתכנית של ה'תיקונים' שעל כך ייסד השי"ת את עולמו.

השי"ת נותן כוחות להמשיך

הנסיגות הללו של 'אורך רוח' הם דבר מצוי מאוד, אנו רואים לעתים קרובות בחורים ואברכים שרוצים להתחזק בעבודת ה', אך לאחר שעוברת תקופה מסוימת הם נמשכים ויורדים כלפי מטה, הוא מתרשל בדבר אחד ובדבר נוסף... וכבר אינו כפי שהיה מקודם... ועל כן צריך להתחזק תמיד בענין זה. ומי שהוא איש צבא נאמן אזי השי"ת עוזרו להתגבר ולהתחזק תמיד כמ"ש (ישעיה מ, כט): "נִתַּן לְיַעֲקֹב כֹּחַ וְלֶאֱיִן אוֹנִים עֲצָמָה יִצְבֶּה" השי"ת מחזק אותו, נותן לו כוחות וחיוזוק וסייעתא דשמיא. ומפעם לפעם השי"ת נותן לו גם 'התעוררות', ומתקופה לתקופה באים עליו זמנים של אור, שבתות מאירות שירגיש בהם 'התרוממות הנפש'. והן אמת שלפעמים גם זה מסתלק ממנו אח"כ, ואז חובתו היא להמשיך ולהתחזק יותר, אמנם סוף כל סוף יזכה להגיע ולהשיג את המדרגות הרמות והנפלאות.

דומה לפרוזודור בפני העולם הבא, בעולם הזה צריך לעבוד! בוודאי יש לפעמים שהשי"ת נותן לעבדיו מתנה - התענוג בעבודת ה' אפילו בעוה"ז, ואולי תזכה להגיע למדרגה זו "עולמך תראה בחי"ך", אבל אנחנו כאן רק למטרה אחת ויחידה: שהיא עיקר העבודה בעוה"ז לשרת את ה' ולעבדו, 'היום לעשותם!' חובתינו

היא לעבוד בעולם הזה.

כל יום עם אותה התחדשות

עובד ה' הוא זה שקם בכל יום בבוקר עם התחדשות, והוא עושה את עבודתו יום אחר יום בהתחזקות. צדיקים ויראי ה' היו מתחזקים בכל יום בהתחדשות. כל יום היה אצלם

ג.

ראשית העבודה: להכריז על עצמו כחייל בצבא ה'

אדם פשוט אין לו קשיים בעבודת ה'

רבינו המסילת ישרים כותב כאן בפרק א', שקיימים הרבה דברים המפריעים את האדם מעבודת ה'. והנה באמת אם נבוא להתעמק בדבר, הרי נראה שדבריו הללו הם כבר 'אמצע הסיפור', זו לא ההתחלה, כאן מדובר אודות הקשיים וההפרעות לעבודת ה', אך ראשית כל צריך להקדים שמדברים כאן לאדם הנכון, לאדם שיש לו בעצם דאגה מהקשיים בעבודת ה'. כלומר, קודם כל צריך האדם להיות עובד ה', צריך להיכנס בעולם של עבודת ה', ולאחר מכן אפשר לדבר אודות הקשיים שישנם בעולם של עבודת ה'. אבל מי שכלל אינו בגדר של עובד ה', לאדם כזה אין כלל צורך לדבר אודות דברים המפריעים אותו מעבודתו. מפני שלפני אדם זה אין כלל התחלה לנושא של 'כן הפְּרָעָה' או 'לא הפְּרָעָה', כי הוא הרי אדם של 'מצות אנשים מלומדה', ומעולם לא זכה להבין את מה שהתורה רוצה שהוא יבין. מלכתחילה הוא לא קבע את עצמו כחייל נאמן להשי"ת.

עובד ה' יש לו כוחות הנפש לעמוד בניסיונות

ועל כן אין מקום כלל לדבר לאדם כזה אודות 'נסיונות' ו'מפריעים' בעבודת ה'. כי אין אפשר לדרוש מאדם כזה שיעמוד בניסיונות! הלא כל סדר יומו אינו סדר יום שיהיה לו יכולת לסבול זאת. כוחות הנפש הנצרכים לעמוד בניסיונות, הם כוחות נפש כאלו שקודם כל צריך להיות עובד ה' במשך כל היום, וגם לאחר מכן צריך התאמצות ורחמים גדולים שיוכל לעמוד בניסיונות. זו הרי מלחמה קשה ומפרכת מאוד. אבל מי שאינו עובד ה', אין לו כלל כוחות כאלו להילחם ולעמוד בניסיונות.

הקשיים שיש לו ביהדות, הם על פי רוב עונש - לא נסיון. או שיתכן שבחינה מסוימת רוצים לעורר אותו מן השמים שיראה היכן הוא עומד בעולמו! מעוררים בו מלמעלה חרדה, כדי שיתעורר מעט מתרדמתו העמוקה. אבל אין אלו הנסיונות שרבינו המסילת ישרים מדבר כאן אודותיהם.

האומץ לצאת למלחמה

ניתן לבאר את הדבר על פי משל: פרצה מלחמה גדולה בין שני צבאות הנלחמים זה בזה. מובן שכל חייל העומד בקרב מרגיש את חומרת המצב, הוא מבין שקיימת כאן מלחמה אימה ונוראה, והוא צריך להתאזר באמיצות לב שלא להיבהל מכל הסכנות ומכל הקשיים העומדים בדרכו, אלא להילחם בגבורה ובנאמנות ובמסירות, ואז

כמו ערב יום כיפור, עם אותה התחדשות והתחזקות. ואז זוכים שהשי"ת מסייע להגיע לטעם הנצחי של 'מעין עולם הבא'. אבל אם הוא כאן רק כדי להרגיש תענוגים, הוא אינו מוכן להתאמץ ולהתייגע, הוא יישאר בזה. הוא לעולם לא יקנה את ה'נצחיות' שצריך לעמול לקנות בעולם הזה.

את מעשיהם, כדברי הגמ' (בבא מציעא לב): "שגגת תלמוד עולה זדון".

לדוגמא, לפעמים מזדמנים שאלות בהלכה בעניני עסקים, כגון איסורי ריבית, 'גניבה וגזילה' או 'אונאה'. ובכלל בחיי היום יום מזדמנים בכל יום ויום נסיונות שונים בעניני 'לשון הרע' 'אונאת דברים', ועוד איסורים נוספים שונים. אם אדם אינו כלל בגדר עובד ה', אזי לא ניתן לכנות זאת בתואר 'נסיון', מפני שאין לזה שום שייכות ל'נסיון'. כי הגדר של 'נסיון' הוא שהאדם מסתפק ומפקפק בדעתו אם עליו 'לעשות' או 'לא לעשות', אבל אדם זה הלא אינו מסתפק כלל בזה! הוא יודע טוב מאוד, שבכל עת שמזדמן לו מצב כזה - יש כמעט וודאות שהוא יכשל ויעשה זאת! אין כמעט מציאות שאינו נכשל.

אצל עובד ה' מידת הגאווה היא קושי גדול ונורא

הנה ידועה המשל של בעל חובות הלבבות (שער יחוד המעשה פ"ה): אנשי צבא חזרו מהמלחמה כנגד האויבים, המלחמה היתה חזקה וכבדה ביותר, אבל הם ניצחו את האויבים ושללו שלל רב. פגש אותם חסיד אחד ואמר להם: "שבתם מן המלחמה הקטנה שוללים שלל, אבל כעת עליכם להיות עתידים למלחמה הגדולה!" שאלוהו החיילים: "ומה היא המלחמה הגדולה?" אמר להם: "מלחמת היצר וחיליו!". מפני שאחר נצחון המלחמה, עלול היצר הרע להכשילך בגאווה! וגאווה היא איסור חמור, התורה"ק אסרה את הגאווה בלאו כמ"ש (דברים ח, יד): 'וְיָרֵם לְבָבְךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ', גאווה היא המידה הרעה המאוסה יותר משאר המידות הרעות, היא ההתחלה לכל הדברים המגונים. לזאת קרא החסיד 'מלחמה גדולה'.

אדם פשוט איננו מביין: מה החסרון ב'גאווה'?

אדם שאינו עובד ה', הוא עדיין לא זכה לקבל על עצמו 'עול מלכות שמים' - אין לו שום הבנה מה רע במידת הגאווה, אם הוא מרגיש שהיצר הרע הולך לפתות אותו שירום לבבו ויתגאה, האם יש לו איזה נידון בדבר?! הלא זה לא נחשב בעיניו למאומה! זה אצלו היתר גמור! הוא יוכל לדבר בגאווה גדולה ולהתנהג ביוהרא, והוא אפילו לא ימצמץ בעיניו... הוא אפילו לא יעלה בדעתו שהוא עובר כעת איזו שהיא עבירה. משמעות הדבר היא שהיצר הרע לכד אותו ברשתו בענין זה באופן מוחלט, עד כדי כך שדבר זה אינו כלל בגדר נסיון אצלו. זה כלל לא בגדר מלחמה, ואין כאן עם מי להילחם.

לקוות שהוא ינצח במלחמה. אבל כל זה אמור רק אם הוא אכן חייל בצבא.

אדם שאינו חייל אין לו שום אפשרות לנצח במלחמה

אבל אם יתרחש שאדם פשוט הזדמן לו להגיע לאותו מקום למטרת מנוחה ונופש, ובדיק אירע שנקלע בטעות למקום שבו נלחמים חיילי הצבאות זה בזה, ובא כנגדו חייל מצבא האויב ונלחם בו. הוא אזרח פשוט והולך לבוש בגדים פשוטים, הוא אינו חייל ומעולם לא לימדוהו תכסיסי המלחמה, הוא אינו יודע להילחם ואין לו שום כלי נשק, הסיבה שהוא הגיע לכאן היא לא במטרה להילחם, אדרבה להיפך הוא הגיע כאן למטרת מנוחה ועונג, הוא קעת במצב של נופש! ורק בטעות הוא נפל כאן אל תוך הקרב. נו, וכי יש הגיון לחזק אותו שלא יבהל מקשיי המלחמה ועליו להתחזק ולהמשיך להילחם?! הלא אין לו שום תקוה לנצח את האויב! אילו היה חייל לוחם, נו, יש כאן שאלה מי יתגבר וינצח, ועל כן צריך לחזק אותו, דע לך שהמלחמה היא קשה, ועליך להתאזר באומץ ובגבורה. אבל פשוט הדבר שראשית כל עליו להיות איש צבא.

לאדם פשוט אי אפשר לדבר אודות 'מפריעים'

וכן הוא בעבודת ה', כל זמן שאדם עדיין לא בא להילחם במלחמה, ועדיין לא הכריז על עצמו כאיש צבא נאמן להשי"ת, אלא הוא אדם פשוט שחי ומתנהג כפי 'המון העם' חיים, הלא ברור שאי אפשר לדבר עמו בשפה כזאת, שידע ויבין שיש מפריעים וצריך להתאזר בגבורה ולא לפחד ולא להיבהל כלל, כי בין כך ובין כך אין לו שום אפשרות לנצח, אין לו שום רצון ומוכנות להילחם כנגד היצר הרע, הוא רק מחפש מנוחה ותענוגים בעולם הזה.

מצוות שאדם דש בעקביו

את הדברים הללו אנו רואים בחוש כאשר מזדמנים נסיונות לבני אדם במשך ימי חייהם, ולמרבה הצער אנו רואים אנשים שנכשלים בענינים שונים, בחלק מהדברים יש להם חוסר ידיעה ואולי הם בגדר שוגגים, אבל זה לא מצדיק

פרק א'

וְאִם יִהְיֶה לְכֹן תִּלְי וַיִּנְצַח תְּפִלְתָּהּ מִכָּל הַצָּדִיךְ, וְהָיָה הָאָדָם הַשְּׂלֵם אֲשֶׁר יִזְכֶּה לִדְבַק בְּכוֹרָאוֹ וַיֵּצֵא מִן הַפְּרוֹזְדוֹר הַזֶּה וַיִּכְנַס בְּפִתְחוֹ לְיֵאוֹר פְּאוֹר הַסִּיּוּם, וְכִפִּי הַשְּׂעוֹר אֲשֶׁר קָבַשׂ אֶת יָצְרוֹ בוּ.

נקודות:

מצאנו בגמרא "כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בורועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו הכל בחיזוק שלא יחטא שנאמר והחוט המשולש לא במהרה ינתק". חז"ל קבעו שהוא 'מוחזק' יש לו חזקה שלא יחטא. מה ביאור הדבר? וכי יש איזה אחריות לכך שלא יחטא שום חטא? אלא ביאור הדברים הוא, שהמצוות הללו נקבעו באופן שהאדם ידע ויבין את ההבנה: 'אני איש צבא! אני נלחם מלחמת חורמה נגד היצר הרע! אני ניצב בקרב גדול וקשה, ויש בידי כל נשק כדי להילחם כנגד היצר הרע ולנצח! ולכן אני לומד תורה, כדי שאדע מה עלי לעשות, מה מותר לי לעשות ומה אסור לי לעשות

מחמת שהוא כבר בגדר עובד ה' לכן יש לו נסיונות

זה לא נעצר רק באיסורים קלים, אלא לעתים זה עלול להתגלגל במדרון עד שיגיע לעניינים חמורים וקשים ואז זה כבר כן אצלו בגדר 'נסיון', דבר זה הוא כבר כן יסתפק בדעתו בין 'כן' ובין 'לא', האם לעשות או לא לעשות. אצל אחרים אין זה כלל נסיון, מפני שאין להם אפילו שום 'הוה אמינא' לעבור על איסורים כאלה, אבל מי שאינו חזק ואיתן בעבודתו יתכן שאיסורים חמורים כאלה אכן כבר יהיו עבורו בגדר נסיון.

והאמת היא שאלו הם יצרים שיהודי לא היה צריך להתנסות בהם כלל וכלל, אבל היות שהוא לא נכנס לכלל עובד ה', לכן יש לו נסיון בדברים כאלו. ואם היצרים בעניינים הללו גדלים אצל אדם זה יותר ויותר, אזי הוא באמת שרוי במצב קשה מאוד, ולעתים הוא עלול להיכשל באיסורים חמורים ביותר - ה' ירחם.

ציצית און תפילין - בגדי הצבא

ועל כן ראשית כל, צריך האדם להתחיל להיות 'עובד ה'. ותחילת העבודה היא 'קבלת עול מלכות שמים'. בכל יום על האדם להתחיל את יומו עם 'קבלת עול'. ובאמת צריך לכוין זאת בכל יום בבוקר בשעה שהוא מתעטף בציצית ומניח תפילין: אלו הם בגדי הצבא שלי! באמצעותם אני מפרסם את המציאות הזאת שאני חייל נאמן בצבא ה'! צריך לחשוב על כך שהציצית והתפילין הם בגדי צבא! שמי שלובש אותם הוא משעבד את כל מוחו ולבו לעבודת הבורא ית"ש; וכפי שאומרים בנוסח 'לשם יחוד' קודם הנחת תפילין: "לְשַׁעֲבֵד בְּזֶה תְּאֻזֹת וּמְחֻשְׁבוֹת לְבַנּוֹ לְעִבּוּדְתוֹ יְתְבָרְךָ שְׁמוֹ. וְעַל הָרֹאשׁ נִגְדַת הַמֶּחֶן שֶׁהַנְּשָׂמָה שְׁבִמְחֵי עִם שְׁאָר חוּשֵׁי וְכַחוּתֵי קֶלֶם יְהִי מְשַׁעֲבָדִים לְעִבּוּדְתוֹ יְתְבָרְךָ שְׁמוֹ". וכן גם בפרשת ציצית נאמר בתוה"ק: וְהָיָה לְכֶם לְצִיצִית וְרִאִיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְעִשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אֲתָם זְנוּיִם אַחֲרֵיהֶם וְגו'. והייחוס קדושים לאלוקים" (במדבר טו, לט). השי"ת הלביש אותנו בבגדים שאנשי הצבא יוצאים בהם למלחמה.

כמו כן מצאנו בגמרא (מנחות מג:) "כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו הכל בחיזוק שלא יחטא שנאמר והחוט המשולש לא במהרה ינתק". חז"ל קבעו שהוא 'מוחזק' יש לו חזקה שלא יחטא. מה ביאור הדבר? וכי יש איזה אחריות לכך שלא יחטא שום חטא? אלא ביאור הדברים הוא, שהמצוות הללו נקבעו באופן שהאדם ידע ויבין את ההבנה: 'אני איש צבא!' אני נלחם מלחמת חורמה נגד היצר הרע! אני ניצב בקרב גדול וקשה, ויש בידי כל נשק כדי להילחם כנגד היצר הרע ולנצח! ולכן אני לומד תורה, כדי שאדע מה עלי לעשות, מה מותר לי לעשות ומה אסור לי לעשות.

'יהדות כפויה' - אין עם מי לדבר...

אבל אם אינו לובש ציצית ומניח תפילין בכוונה הזאת, וכמו כן לימוד התורה והתפלה הם אצלו רק בגדר 'מצות אנשים מלומדה', וכל מעשיו נעשים מתוך הרגל ושיגרה, ואין שום משמעות לאף מעשה שהוא עושה. ממילא המסקנה היא שעדיין אין כאן עם מי לדבר. אין כאן לא מלחמה ולא חיל נאמן בעבודת ה'.

אין דעם גיהנום, און איך וועל פארשליסן אלע טיין, אז קיין איין רשע זאל נישט קענען אריינקומען אין גיהנום, וסיים ואמר: 'און דאס וועט זיין מיין גן עדן!' (ובכל זאת הרי הוא הינו הרב מראפשיץ, והוא מוכרח הרי ללכת לגן עדן, מה עושים? ואז אענה ואומר, אם אין מקום בגן עדן עבורי, הולכינ אוי לתוך הגיהנום, ואכן יוליכו אותי אל הגיהנום. וכאשר אני אל הגיהנום אומר: אוי! הריח של הרשעים! איני יכול לסבול זאת! תגרשו נא את כל הרשעים! תצאו עם כל הרשעים מכאן! ואכן יגרשו את כל הרשעים מן הגיהנום, ואני אשאר לבדי בגיהנום. ואז אסחוב בכל רחבי הגיהנום, ואנעל את כל הפתחים, שאפילו רשע אחד לא יוכל להיכנס אל הגיהנום, וזה יהיה הגן עדן שלי!).

פעם אחת בימות החורף לעת זקנותו של הרה"ק מראפשיץ, היה קר מאוד בחוץ וכולם ראו כי השלג מתקרב לבא. ובאותם הימים היה הרה"ק הר"א מדזיקוב זי"ע בבית אביו הרה"ק מראפשיץ, ושמע איך שאביו הק' פונה אל אנשי הבית וגוער בהם, מה זאת שאין שומרים על הממון, ולמה הם מניחים את העצים להתגולל על הרצפה, והרי יכולים להשתמש בהם לצורך הסקת התנור בבית. התבונן הר"א מה כוונת אביו בזה, והבין כי מן הסתם הרי הוא רוצה לערוך 'גלגול שלג' כאשר יבא השלג בקרוב, והוא חושש פן יזיקו לו אלו העצים בהתגוללו עליהם. ואכן כאשר ירד השלג יצא הר"א לחצר הבית לבדוק אחר אביו, ומצא את הפאנטאפלי (נעלי בית) של אביו המונחים בחצר, כי הניחם שם כאשר בא לערוך גלגול שלג ושכחם בחוץ. נטל הר"א את הפאנטאפלי והלבישם על שתי אצבעותיו, וכך בא לקראת אביו בהראותו לו את מה שמצא בחוץ. ואמר כ"ק רבינו כי כנראה רצה להבין מה זאת שהרה"ק מראפשיץ עוסק בסיגופים כשכבר לא הוצרך אז לזה, ושאל: 'טאטע, וועמעניס זענען די פאנטאפלי?' (אבא, של מי הם אלו הנעלי בית?), ראה הרה"ק מראפשיץ כי הר"א כבר תפס כל מה שהיה כאן, ענה ואמר לו: 'נו, און אז מ'כאפט דעם טאטן אויף די עלטער מיט א מעשה רע, דארף מען זיך אזוי בארימען?'

(נו, ואם תופסים את האב בזקנותו במעשה רע, צריכים כל כך להתארה). והיה כ"ק רבינו הזקן זי"ע אומר כי ברי לו שלא עשה זאת הרה"ק מראפשיץ עבור תיקון נפשו, שהיה כבר לעת זקנותו נקי לגמרי, אלא עשה זאת למענינו, היינו לטובת הדורות הבאים.

הרה"ק מראפשיץ היה רגיל לדבר בלשון חכמה, ולהסתיר דברים עמוקים בשיחות פשוטות מאוד. פעם שח ואמר כי יפרש את הטעם למה הוא מאריך כל כך בתפלת שמונה עשרה, והסביר כי בעת עמדם בתפלה עושים אנשים את כל עסקיהם בדמיונם. ותיאר איך אדם מתחיל להתפלל ותיכף נהיה שקוע בדמיונו שהוא עוסק בסחורתו, והוא מוכר את הסחורה לאיזה לוקח, וכבר נתן את הסחורה אליו והלה עוד לא שילם תמורתו, והנה האיש סיים כבר את תפילתו והוא פוסע לאחוריו מן התפלה ונסגר כל ה'עסק' בלי לקבל שום תמורה. וסיים ואמר: אבל אני אינו כן, אלא אני ממתין עד שהלוקח משלם לי תמורת הסחורה, ואני סופר ומונה את המעות ומניחם בחיקי, ורק אז כאשר כבר סיימתי את כל ה'עסק' אז אני פוסע לאחורי מן התפלה. ודברי פי חכם חן.

הרה"ק מראפשיץ זי"ע התבטא פעם אודות העתיד להיות עמו לאחר מאה ועשרים, ואמר: 'ווען איך וועל ארויף קומען אויפ'ן עולם האמת, וועט דאך בית דין של מעלה פסק'נען אז דער ראפשיצער רב קומט זיך גן עדן, וועט מען זיך נעמען זוכן א גן עדן פאר דעם ראפשיצער רב (כאשר אעלה אל עולם האמת, הרי יפסקו הבית דין של מעלה שמגיע לרב מראפשיץ גן עדן, ויתחילו לחפש אחר גן עדן המתאים לרב מראפשיץ). והתחיל לפרט כמה מיני גן עדן ששייכים להיות: 'עס איז דא א גן עדן פאר דאווענער'ס, נו, דער ראפשיצער רב איז נישט געוועהן קיין דאווענער, ער קען נישט אריין גיין אין דעם גן עדן. עס איז דא א גן עדן פאר בעלי צדקה, נו, דער ראפשיצער רב איז נישט געוועהן קיין בעל צדקה, ער קען נישט אריין גיין אין דעם גן עדן. עס איז דא א גן עדן פאר מקוה גייער'ס, נו, דער ראפשיצער רב איז נישט געוועהן קיין מקוה גייער, ער קען נישט אריין גיין אין דעם גן עדן.' (יש גן עדן בשביל בעלי עבודת התפלה, נו, הרב מראפשיץ לא היה מבעלי העבודה, הוא אינו יכול להיכנס לזה הגן עדן. יש גן עדן בשביל בעלי צדקה, נו, הרב מראפשיץ לא היה בעל צדקה, הוא אינו יכול להיכנס לזה הגן עדן. יש גן עדן בשביל 'הולכי מקוואות', נו, הרב מראפשיץ לא היה מרבה במקוואות, הוא אינו יכול להיכנס לזה הגן עדן). וכך המשיך הרה"ק מראפשיץ, והיה מונה והולך כמה מיני גן עדן, ועל כל אחת אמר שאין זו הגן עדן הראויה עבור ה'ראפשיצער רב'.

אחר כל זה אמר: 'אבער ער איז דאך דאך דער ראפשיצער רב, ער מוז דאך גיין אין גן עדן, וואס טוט מען? וועל איך זאגן, אויב עס איז נישט דא קיין פלאץ אין גן עדן, פירט'ס מיך אריין אין גיהנום, וועט מען מיך נעמען צום גיהנום. איך וועל אנקומען צום גיהנום וועל איך זאגן 'אוי! די ריח פון די רשעים! איך קען נישט סובל זיין! טרייבט ארויס אלע רשעים! ארויס מיט אלע רשעים! וועט מען ארויסטרייבן אלע רשעים פון גיהנום, און איך וועל אליין בלייבן אין גיהנום. איך וועל ארומגיין

הפניעה! חלק ב'

בשפת אידיש

להשיג

בהנחות הספרים המובחרות

לפרטים: מערכת דעהו - 0765993813
הפצה: וועג ספרים - 0533156312